

Program prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2014

Obsah

1. Úvod
2. Bezpečnostní analýza
3. Návrh opatření a způsob jejich realizace
4. Finanční zajištění
5. Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

1. Úvod

Zastupitelstvo Kraje Vysočina schválilo usnesením č. 0382/05/2012/ZK dokument Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2013 až 2016 (dále jen „Koncepce“). Nástrojem plnění opatření obsažených v Konceptci jsou roční programy prevence kriminality, které vymezí hlavní bezpečnostní problémy, způsob jejich řešení a finanční zabezpečení. Koncepce byla zpracována na základě Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2012 až 2015 (dále jen „Strategie“ - schváleno usnesením vlády č. 925/2011), která umožňuje čerpat státní dotace na projekty prevence kriminality za splnění stanovených podmínek. Jednou z podmínek je schválení programu prevence kriminality na rok 2014. Z těchto důvodů byl zpracován návrh Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2014 (dále jen „Program“).

Návrh Programu byl sestaven pracovní skupinou prevence kriminality jmenovanou ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina na základě bezpečnostní analýzy provedené ve spolupráci s Krajským ředitelstvím policie Kraje Vysočina, ze které vyplynuly hlavní bezpečnostní problémy roku 2013.

2. Bezpečnostní analýza

Na základě údajů poskytnutých Policií ČR o kriminalitě za celý rok 2012 a za období leden až září 2013 (údaje jsou k dispozici na interním analytickém portálu Kraje Vysočina) lze konstatovat:

Celková kriminalita

V celoročním srovnání byl v roce 2012 zaznamenán nejnižší počet zjištěných trestných činů od roku 2009. Celkově zjištěných 8 543 trestných činů představuje pokles ve srovnání s rokem 2011 o 70 trestných činů a s rokem 2009 o 441 trestných činů. V přepočtu na 10 tis. obyvatel to znamená 167,0 trestných činů, což je druhý nejnižší nápad trestné činnosti ve srovnání s ostatními kraji.

K 30. 9. 2013 bylo zjištěno 6 853 trestných činů, což je o 90 více než ve stejném období předcházejícího roku a nejvíce za poslední 3 roky. Objasněno bylo 3 398 trestných činů což je 49,6 %. Celková škoda způsobená páchaním trestné činnosti byla vyčíslena částkou 364 mil. Kč.

Násilná kriminalita

K 30. 9. 2013 bylo spácháno v Kraji Vysočina 503 násilných trestných činů, což je o 46 více než ve stejném období 2012 a o 110 více než v roce 2011. Nárůst byl zaznamenán zejména u násilných trestných činů spojených s **domácím násilím. Zatímco v letech 2011 a 2012 bylo zaznamenáno 27 případů, v letošním roce to je už 39 případů.** Neklesá ani počet trestných činů úmyslného ublížení na zdraví – 170 v r. 2012 a 167 v r. 2013. Podle Policie ČR i nadále zůstává hlavní příčinou páchaní těchto trestných činů časté a nadměrné požívání alkoholu.

Za devět měsíců roku 2013 bylo v Kraji Vysočina spácháno 10 vražd.

Mravnostní kriminalita

K 30. 9. 2013 bylo zjištěno 57 mravnostních trestných činů, což je 7 méně než ve stejném období předcházejícího roku. U jednotlivých mravnostních trestných činů nedošlo k výraznému nárůstu ve srovnání s předcházejícím obdobím. I nadále zůstává hrozbou páchaní mravnostní kriminality prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Jde zejména o **výrobu a šíření dětské pornografie prostřednictvím sociálních sítí**, které však může vést k daleko závažnějším trestným činům. Mezi nejhroženější skupinu se řadí nezletilí a mladiství, kteří tyto technologie velmi často využívají. Ohrožení jsou zejména pro

svoji důvěřivost (sdělování tel. čísel, adres, fotografií), nezájem nebo podceňování hrozeb ze strany rodičů, nedostatečná opatření ze strany škol ad.

Majetková kriminalita

Ve srovnání se stejným obdobím roku 2012 došlo k 30. 9. 2013 k poklesu majetkové kriminality a to z 3 617 případů roku 2012 na 3 596 případů v r. 2013. Nárůst byl zaznamenán pouze u některých případů jako např. kapesní krádeže (ze 104 na 145) nebo krádeží věcí z aut (ze 194 na 388). Krádeže vozidel, součástek motorových vozidel a věcí z motorových vozidel jsou převážně dílem organizovaného zločinu nebo pachatelé pod vlivem drog (poznatky Národní protidrogové centrály). Běžní pachatelé, zejména recidivisté mají na svědomí nárůst vloupání do obchodů, chat a ostatních objektů, mezi něž patří i objekty obcí (**obecní úřady, obecní sklady, budovy škol a mateřských školek, knihovny ad.**)

Značné obavy mají občané i z **podvodů**. Ze statistik vyplývá, že počet majetkových podvodů, ale i podvodů z oblasti **hospodářské kriminality**, tj. **úvěrových a pojistných podvodů** ve srovnání s rokem 2012 značně narostl. Zatímco v roce 2012 bylo spácháno 100 majetkových resp. 77 úvěrových podvodů, tak v roce 2013 to bylo 160 majetkových resp. 158 úvěrových podvodů. Podvody jsou neustálou hrozbou pro občany, zejména seniory a nízko příjmové skupiny obyvatel. To úzce souvisí i s problematikou zadlužování. Dluhová past hrozí asi čtvrtině českých domácností. V Kraji Vysočina se intenzivně této problematice věnují občanské poradny Jihlava a Třebíč. Zatímco za 9 měsíců roku 2012 řešily občanské poradny v kraji 2 513 problémů spojených se zadlužením, v roce 2013 to bylo 2 611 případů.

Zbývající kriminalita

Počet trestných činů označovaných Policií ČR jako zbývající kriminalita se ve srovnání s rokem 2012 snížil. K 30. 9. 2012 bylo spácháno celkem 1 012 a v roce 2013 celkem 910 trestných činů. Nejpočetněji jsou zastoupeny trestné činy - ohrožení pod vlivem návykových látek, opilství (pokles z 358 na 293), dále trestné činy zanedbání povinné výživy (372) a trestné činy způsobené v důsledku dopravních nehod (146). Počet trestných činů **ohrožení pod vlivem návykových látek a opilství** ve srovnání s rokem 2011 poklesl (o 100 případů), nadále však zůstává závažným trestným činem především s dopadem na nezletilé a mladistvé. Dle Policie ČR stojí za nárůstem této trestné činnosti do značné míry trestná činnost spojená s výrobou a distribucí drog.

Ostatní kriminalita

K 30. 9. 2013 došlo k nárůstu počtu trestných činů u ostatní trestné činnosti. Na celkovém počtu 964 (v roce 2012 to bylo 833) zjištěných ostatních trestných činů se nejvíce podílí trestný čin **maření výkonu úředního rozhodnutí** (399 v roce 2013). Zvýšil se zejména počet trestných činů **nedovolené výroby a distribuce drog** - zatímco v roce 2012 to bylo 147 trestných činů, v roce 2013 to je již 161 trestných činů. Podle statistických údajů Policie ČR se toxická kriminalita podílí na celkové kriminalitě 2,13 %. Ve stejném období došlo i k nárůstu počtu trestných činů výtržnictví, které je spojováno nejčastěji s nadměrným požíváním alkoholu a sprejerství.

K 30. 9. 2013 bylo zaznamenáno 5 trestných činů s extremistickým podtextem.

Policie ČR nevede odděleně statistiku **trestné činnosti páchané prostřednictvím informačních a komunikačních technologií**. Z jejich poznatků, ale i poznatků získaných členy odborné pracovní skupiny pro e-bezpečnost (jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina v roce 2010) a ze seminářů organizovaných v posledním období

k problematice e-bezpečnosti vyplývá, že hrozba zejména počítačové kriminality neustále narůstá a je páchána **ve spojení s dalšími druhy kriminality**. Policie ČR evidovala v Kraji Vysočina například za celý rok 2011 50 trestných činů spojených s internetovou kriminalitou (z toho 44 podvodů), v roce 2012 to bylo 127 trestných činů (z toho 106 podvodů) a k 30. 9. 2013 to bylo celkem 142 trestných činů, z toho 117 podvodů. Je všeobecně známé, že jde o vysoce latentní kriminalitu. Největší nebezpečí hrozí zejména nezletilým a mladistvým a dále skupině obyvatel, kteří internet často používají a nemají potřebné informace o hrozbách (podle „Průzkumu“ občané vůbec nevyjadřují obavy z internetové kriminality) a potřebné znalosti o bezpečném chování na internetu.

Pachatelé

Ve srovnání s rokem 2012 zůstává počet pachatelů - stíhaných osob na stejné úrovni. Zatímco loni bylo stíháno celkem 2 813 osob, v letošním roce to bylo už 2 818 osob. Největší podíl na celkovém počtu pachatelů mají **recidivisté**.

K 30. 9. 2013 bylo stíháno celkem 1 463 recidivistů, což je 52 % všech pachatelů. Vzrostl i počet pachatelů z řad nezletilých a to ze 41 v roce 2012 na 51 v roce 2013. Naopak klesl počet mladistvých pachatelů ze 137 na 87.

Jedna z možností, jak snížit počet recidivistů a jejich podíl na páchání trestné činnosti je, podle Policie ČR i některých odborníků, systematická práce s **prvopachateli - osobami vracejícími se z výkonu trestu odnětí svobody**, zejména jejich začleňování do běžného života. Odborníci se shodují na tom, že prvopachatelé se zpravidla do půl roku dopouštějí trestné činnosti opakovaně a stávají se z nich recidivisté.

Podle poznatků Policie ČR se na trestné činnosti v kraji podílí i někteří **obyvatelé sociálně vyloučených lokalit**. Sociálně vyloučených lokalit je v Kraji Vysočina 12 a převážnou většinu z nich tvoří Romové (asi 1050 Romů). Celkový počet Romů v Kraji Vysočina činí, podle údajů získaných od obcí, asi 2 800. Policie ČR podle svých poznatků nevyklučuje, že může docházet k sestěhování Romů, což může vést k eskalaci problémů v sociálně vyloučených nebo i jiných lokalitách tak, jak tomu bylo v poslední době v některých místech ČR.

Potenciálními pachateli trestné činnosti jsou i obyvatelé bez přístřeší tzv. bezdomovci. Trestná činnost ani přestupky této skupiny obyvatel se samostatně neevidují. Podle údajů Českého statistického úřadu z letošního roku je v kraji evidováno 318 občanů bez přístřeší.

Další skupinou pachatelů jsou **cizinci**. Jejich podíl na celkovém počtu pachatelů činí asi 4 % a jejich počet se mění s počtem cizinců, kteří mají v Kraji Vysočina povolen pobyt. K 30. 9. 2013 žilo v Kraji Vysočina celkem 7 770 cizinců s povoleným trvalým nebo dlouhodobým pobytem (převážně Vietnamců a Ukrajinců).

Oběti

Počet obětí ve srovnání s rokem 2012 narostl k 30. 9. 2013 o téměř 100 evidovaných osob (z 583 na 680). Nejčastěji se jedná o oběti majetkových a úvěrových podvodů, podvodů prostřednictvím internetu, oběti domácího násilí, ale i oběti v důsledku trestné činnosti páchané pod vlivem alkoholu a drog.

Způsobené škody

Ve sledovaném období (k 30. 9. 2013) byly trestnou činností v Kraji Vysočina způsobeny škody v celkové výši 364 mil. Kč, což je o 164 mil. Kč více než v roce 2012.

Údaje o vývoji kriminality v Kraji Vysočina od roku 2010 a za období leden až září 2013 jsou uvedeny v příloze č. 2a.

Závěr – hlavní bezpečnostní problémy:

- a) kriminalita páchaná problémovými obyvateli sociálně vyloučených lokalit a nepřízpůsobivými obyvateli
- b) majetková kriminalita
 - krádeže aut, věcí z nich a krádeže součástí motorových vozidel,
 - krádeže pohonných hmot z odstavených dopravních prostředků a pracovních strojů
 - vloupání do rodinných domků, bytů, chat, obchodů a restaurací, obecních objektů
- c) kriminalita páchaná prostřednictvím informačních a komunikačních technologií
- d) kriminalita páchaná pod vlivem návykových látek, zejména alkoholu
- e) kriminalita spojená s podvody a úvěrovými podvody
- f) kriminalita páchaná - recidivisty a osobami vracejícími se z výkonu trestu odnětí svobody, osobami pod vlivem alkoholu, nezletilými a mladistvými
- g) nárůst počtu TČ, zejména podvodů, kdy se obětí stávají senioři, zejména osaměle žijící

K hlavním bezpečnostním problémům patří i **problematika domácího násilí**. Jedná se o dlouhodobý bezpečnostní problém, ke kterému je přijata nebo se průběžně přijímá a plní řada opatření. Vzhledem k tomu, že se jedná o závažný problém, často s negativním dopadem na mladou generaci, doporučuje se i v roce 2014 podporovat aktivity v této oblasti.

V hlavních bezpečnostních problémech není zahrnuta **problematika drog** a to z následujících důvodů:

- tato problematika je řešena Strategií protidrogové politiky Kraje Vysočina na léta 2012 až 2015 a spadá do kompetence odboru sociálních věcí
- Kraj Vysočina i jiné instituce průběžně vyvíjí aktivity na omezení užívání drog
- drogová problematika je do značné míry spojena s výrobou a distribucí, což je spojeno převážně s organizovaným zločinem a mimo oblast působení preventivních aktivit kraje (řešeno celostátně).

3. Návrh opatření k hlavním bezpečnostním problémům a způsob jejich realizace

- a) ke kriminalitě páchané problémovými **obyvateli sociálně vyloučených lokalit a nepřízpůsobivými obyvateli** Kraje Vysočina:
 - problematiku sociálně vyloučených lokalit řeší Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Kraji Vysočina na 2012 - 17
 - podporovat projekty obcí a neziskových organizací zaměřené na práci s obyvateli sociálně vyloučených lokalit a nepřízpůsobivými občany
 - podporovat projekty na vytváření míst pro tzv. asistenty prevence kriminality obecních policí v Kraji Vysočina. Cílem projektu je pomoc zejména obcím se sociálně vyloučenými lokalitami a spočívá v tom, že v řadách obecní policie budou působit, jako asistenti strážníků, osoby z řad obyvatel sociálně vyloučených lokalit, které mají přirozenou autoritu a budou pomáhat v preventivním působení jakož i při řešení konfliktních situací
 - podporovat projekty na zvyšování finanční gramotnosti obyvatel sociálně vyloučených lokalit.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, Policie ČR, obecní policie, neziskové organizace

Termín: do 31. 12. 2014

- b) k omezení **majetkové kriminality** - zejména krádeží vloupáním do rodinných domků, bytů, obchodů a restaurací, ale i do budov v majetku obcí; dále k omezení krádeží motorových vozidel, součástí motorových vozidel a věcí z motorových vozidel:
 - podporovat realizaci projektů obcí na rozšiřování a obnovu kamerových dohlížecích systémů, fotopastí ad.

- podporovat realizaci projektů obcí na osvětlení míst, kde dochází k majetkové trestné činnosti
- podporovat realizaci projektů obcí na ochranu obecního nemovitého majetku
- usilovat o zvýšení informovanost občanů o možnostech a způsobech ochrany proti napadení.

Odpovědnost: Kraj Vysočina ve spolupráci s neziskovými organizacemi, obcemi a Policií ČR

Termín: v průběhu roku 2014

- c) oblast **elektronické bezpečnosti** řeší odborná pracovní skupina jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina. V rámci její činnosti budou realizována opatření obsažená v Akčním plánu elektronické bezpečnosti Kraje Vysočina na rok 2014 (schvaluje rada kraje) včetně opatření na omezení (snížení) trestné činnosti páchané prostřednictvím ICT, jakož i opatření na pomoc obětem této trestné činnosti. Půjde zejména o opatření v oblasti ochrany před internetovými podvody a působení na cílové skupiny nezletilých, mladistvých, běžných uživatelů internetu, seniory ad.

Odpovědnost: Kraj Vysočina ve spolupráci s Policií ČR, ministerstvem vnitra ČR, neziskovými organizacemi a soukromými firmami

Termín: v průběhu roku 2014

d) kriminalita páchaná pod vlivem návykových látek, zejména alkoholu

- možnostmi snižování - omezování kriminality páchané pod vlivem alkoholu a drog se bude zabývat odborná pracovní skupina jmenovaná ředitelem krajského úřadu Kraje Vysočina. Jejím úkolem bude pravidelně analyzovat trestnou a přestupkovou činnost páchanou pod vlivem alkoholu a drog a navrhnout realizaci příslušných opatření podporovat realizaci projektů zaměřených na práci se skupinou osob ohrožených nadměrným požíváním alkoholu a drog
- podporovat činnost obecních policíí zaměřenou na snižování trestné a přestupkové činnosti páchané pod vlivem alkoholu.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace, Policie ČR

Termín: v průběhu roku 2014

- e) k **omezení kriminality spojené s podvody a úvěrovými podvody**, ke snižování počtu zadlužených obyvatel:

- operativně, zejména prostřednictvím médií, varovat občany před aktivitami spojenými s podvody a úvěrovými podvody
- zajistit další odbornou přípravu pracovníků neziskových organizací a obcí, kteří poskytují poradenství v oblasti zadlužování a jsou nejčastěji ve styku se skupinou obyvatel, kterým zejména hrozí zadlužení
- podporovat realizaci projektů zaměřených na zvyšování právního vědomí obyvatel, kterým hrozí zadlužení (obyvatelé sociálně vyloučených lokalit ad.)
- usilovat o zvyšování finanční gramotnosti žáků a studentů škol.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, Policie ČR, Vysočina Education p.o., obce, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2014

- f) k omezení podílu **recidivistů, osob vracejících se z výkonu trestu odnětí svobody, pachatelů pod vlivem alkoholu a rizikové skupiny nezletilých a mladistvých** na páchaní trestné činnosti:

- podporovat probační a resocializační programy, tj. programy zaměřené na posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti
- podporovat realizaci projektů zaměřených na práci s prvopachateli – osobami vracejícími se z výkonu trestu odnětí svobody

- ve spolupráci s obcemi a Probační a mediační službou ČR usilovat o častější využívání institutu obecně prospěšných prací
- podporovat realizaci projektů na práci s rizikovou skupinou mládeže jako potenciální skupinou pachatelů trestných činů.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, Probační a mediační služba ČR, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2014

g) k nárůstu počtu TČ, zejména podvodů, kdy se obětí stávají senioři, zejména osaměle žijící a k nárůstu počtu trestných činů spojených s domácím násilím:

- podporovat projekty obcí a neziskových organizací na pomoc seniorům, zejména osaměle žijícím seniorům
- podporovat projekty obcí a neziskových organizací na pomoc obětem trestných činů spojených s domácím násilím a na práci s násilnými osobami.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2014

4. Finanční zajištění

Návrh finančního zajištění realizace opatření obsažených v programech na příslušný rok vychází z Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2013 až 2016 (požadavek byl uplatněn v návrhu rozpočtu Kraje Vysočina na rok 2014) a dále pak z povinného podílu obcí, které o dotaci z rozpočtu kraje požádají.

Návrh finančního zajištění:

- a) na podporu realizace opatření obsažených v Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2014 vyčlenit v rozpočtu Kraje Vysočina finanční prostředky ve výši 1,5 mil. Kč na projekty obcí při povinné spoluúčasti ve výši min. 10 %
- b) na podporu a zvýšení motivace zejména malých obcí k zabezpečení obecního nemovitého majetku vyčlenit v rozpočtu Kraje Vysočina finanční prostředky ve výši 0,5 mil. Kč
- c) na podporu realizace opatření obsažených v Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2014 zejména v oblasti sociální prevence vyčlenit ve Fondu Vysočiny finanční prostředky ve výši 1,5 mil. Kč na aktivity obcí, škol a zejména neziskových organizací působících v oblasti prevence kriminality. Spoluúčast bude stanovena podle pravidel pro poskytování dotací z Fondu Vysočiny.

Dalším zdrojem krytí nákladů na realizaci uvedených opatření budou státní dotace poskytované na základě Zásad pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci programu prevence kriminality v roce 2014 vydané Ministerstvem vnitra ČR.

5. Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

V souladu se Zásadami pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu na rok 2014 vydanými Ministerstvem vnitra ČR se k zajištění čerpání dotace ze státního rozpočtu a poskytnutí dotací z rozpočtu Kraje Vysočina doporučuje stanovit následující postup:

- a) schválení Programu, Zásad pro poskytování dotací z rozpočtu Kraje Vysočina na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2014 a Výzvy k předkládání žádostí o poskytnutí dotací z rozpočtu kraje projednat v orgánech Kraje Vysočina:

- rada kraje 19. 11. 2013

- zastupitelstvo kraje 10. 12. 2013
- b) předložení žádostí obcí o dotaci z rozpočtu Kraje Vysočina – do 31. 1. 2014
- c) ustavení pracovní skupiny pro hodnocení projektů obcí, které požádají o dotaci z rozpočtu kraje do 31. 1. 2014
- d) vyhodnocení projektů obcí, které požádaly o dotaci z rozpočtu kraje – do 7. 2. 2014
- e) předložení žádosti Kraje Vysočina o poskytnutí státní účelové dotace pro Kraj Vysočina na Ministerstvo vnitra ČR – do 14. 2. 2014
- f) posouzení žádostí obcí o státní dotaci dle zásad Ministerstva vnitra ČR (provede pracovní skupina prevence kriminality) – do 28. 2. 2014
- g) schválení dotací Zastupitelstvem Kraje Vysočina – do 31. 3. 2014
- h) schválení Zásad pro poskytování dotací na ochranu obecního nemovitého majetku v roce 2014 – do 31. 3. 2014
- i) schválení výzvy k předkládání projektů neziskových organizací v rámci sociální prevence – dle vývoje alokace Fondu Vysočina v roce 2014.